

ВСТУП

Явище пияцтва супроводжує людство з давніх-давен. Від того часу, як людство відкрило хмільні властивості алкоголю і запізнало його згубні наслідки, пияцтво стало проблемою — суттєвою і важливою. Ще в дохристиянських цивілізаціях: Китай, Індія, Персія, Греція алкоголь вважали тим лихом, який своєю здатністю до одурманення спонукає людей до безглуздих і злочинних вчинків. Не випадково в арабських країнах вино називали «одурманюючим напоєм», а давньогрецькі філософи розцінювали пияцтво як вияв найбільшої розбещеності, називаючи його добровільним божевіллям чи «вправлінням у безумстві». Ейфорія «сп'яніння» захоплювала людей перетворюючи їх на жертву підступного напою. Вже в давнину люди зрозуміли, що той, хто стає залежним від алкоголю, перестає бути чеснотливою і відповідальною людиною, порядним і корисним членом суспільства і держави. Тому пияцтво з прадавніх часів вважалося одним із найбільших людських пороків.

В християнській моральності пияцтво вважається тяжким гріхом, згубна дія якого деструктивно впливає на людську особу призводячи до її духовно-моральної деградації, а в остаточному наслідку — до хворобливого стану: алкоголізму. Звідси гріх пияцтва є не лише особистою трагедією, а й за своїми суспільними наслідками великим лихом. Пияцтво стало великим випробуванням для українського суспільства і Церкви в XVIII — XX ст., адже заторкнуло різні верстви українського селянства і міщанства. Це був справді виклик, на який Церкві потрібно було негайно реагувати. Рішучий бій пияцтву в ті часи дала Українська Греко-Католицька Церква. Ієрархія та духовенство, започатковуючи антиалкогольний рух на своїх парафіях та засновуючи «Братства тверезості», вели активну просвітницьку і місійну діяльність щодо викорінення пияцтва і поширення тверезості серед свого народу. Тим самим Українська Греко-Католицька Церква набула феноменального досвіду, яким не можна нехтувати у боротьбі з цим злом і сьогодні. Потреба глибше вивчити і проаналізувати досвід УГКЦ у подоланні гріха пияцтва в українському суспільстві спонукала нас обрати саме цю тему дипломної роботи. Тема боротьби з алкоголізмом як і колись, так і тепер залишається актуальною. Адже за статистичними даними у нас на сьогодні рівень споживання алкоголю на особу складає майже 17 літрів річно і є одним із найвищих у світі, окрім того Україна посідає перше місце у світі за вживанням алкоголю неповнолітніми. По суті, це говорить про те, що проблема пияцтва і алкоголізму в нашому народі набирає ознак епідемії і в подальшому призведе до національної катастрофи. Тому актуальність такого дослідження більш ніж очевидна. Метою цієї праці є намагання висвітлити моральне вчення Церкви щодо гріха пияцтва та вказати на методи його подолання в досвіді УГКЦ.

Дипломну роботу побудовано на представленні різноманітної бібліографічної літератури богословського, душпастирського, психологічного характеру на цю тему. Зокрема ми торкнемося документів і пастирських послань ієрархів УГКЦ щодо небезпеки гріха пияцтва та започаткування руху тверезості, а також напрацювань на цю тему відомих богословів і душпастирів УГКЦ. Разом з тим у роботі ми використовували праці і твори

сучасних дослідників, які вивчають явище пияцтва в його різноманітних вимірах, чим пояснюється використання нами іншомовної літератури.

У написанні дипломної роботи ми використовували історично-синтетичний та аналітичний методи дослідження.

Наша дипломна робота складається з двох розділів. У першому розділі «Сутність гріха пияцтва» намагатимемось висвітлити явище гріха пияцтва з біблійного погляду та на основі святоотцівського вчення. Саме ці два бачення, Святого Письма і святоотцівської традиції, лягли в основу моральної оцінки гріха пияцтва у вченні Церкви. Також вкажемо на причини і наслідки пияцтва, особливо зосереджуючи увагу на головному наслідку пияцтва — хворобі алкоголізму.

У другому розділі роботи «Допомога і терапія одержимим пристрастю пияцтва» розглянемо досвід УГКЦ у подоланні гріха пияцтва і його наслідків під кутом історії та сьогодення. Головна увага буде приділена методам подолання пияцтва в українському суспільстві шляхом започаткування антиалкогольного руху, утворення «Братств тверезості», проведення антиалкогольних акцій та через проповідницько-місійну діяльність Церкви в цьому напрямі. А згодом перейдемо до використання цього досвіду в сучасних умовах, зокрема заснування товариств «Анонімних Алкоголіків» (АА) і реабілітаційного центру та практичної допомоги узалежненим від алкоголю у вигляді духовної терапії, основними напрямками якої є покаєння і навернення, молитва і читання Святого Письма, піст і життя узалежнених святими таїнствами Церкви.

ВИСНОВКИ

Ніколи не є замало говорити про гріх пияцтва, який за словами митрополита Андрея Шептицького «є шалом, божевіллям, тяжкою психічною недугою, проти якої треба боротися всіма можливими способами». Як колись, так і тепер пияцтво є гріховною пристрастю, яка руйнує людську особу, розкладає морально суспільство, поневолює молодь. Немає мабуть нічого страшнішого як стан і вигляд безнастанно п'ючої людини, зламаної і загубленої, що стала виразом подруженого у гріх світу.

Завершуючи розгляд поставлених у дипломній роботі питань, можемо стверджувати, що обрана нами тема дослідження залишається актуальною. Адже хвороба алкоголізму нищить людину зі всіх сторін, як її духовне і фізичне здоров'я, так і її сімейне життя та суспільне становище. Розширення ринку алкогольних напоїв, їх розміття і легкодоступність придбання, нав'язлива реклама, своєрідна розповсюджена традиція вживання алкоголю стають головною причиною алкоголізації нашого суспільства.

Для багатьох сучасних людей алкоголь став символом розваги і відпочинку, а для неповнолітніх засобом самоствердження і примарної «дорослості», наркотиком, отрутою, яка поневолює і вбиває, спричиняючи горе і страждання багатьох сімей. Відомо, скільки злочинів чиниться під впливом алкоголю, скільки сімей розпадається через тирана під назвою «чарка».

Церква, яка завжди турбується про вічне спасіння людей, від початків свого існування наголошувала на шкідливості і зловживанні алкогольними напоями закликаючи вірних своїх зберігати чесноту тверезості та протистояти злу пияцтва. У різні періоди історії українського народу УГКЦ активно включалася у боротьбу з пияцтвом. Своєю ревною душпастирською діяльністю, проповіддю, моральним авторитетом спричинилася до зменшення масштабів пияцтва серед нашого народу. Тим людям, що стали жертвою пияцтва Церква завжди несла духовну допомогу, виховуючи у вірних співчуття і неосудливість а в узалежнених силу волі і бажання покинути пияцтво через молитву,

піст, та тверезе життя.

Саме ці старання УГКЦ в цій царині ми намагалися показати у нашій дипломній роботі, яку ми поділили на два розділи.

У першому розділі мова йшла про саму суть пияцтва та його наслідки. У цьому ми сягнули авторитетних джерел: Святого Письма і святоотцівської традиції, згідно яких як колись, так і тепер чітко розмежовано помірковане споживання вина як дару Божого, і зловживання ним.

Як в Святому Письмі, так і в святоотцівській традиції споконвік пияцтво засуджується як моральне зло. У своїх наслідках, цей гріх заторкує не тільки узалежену людину, але й широке коло осіб, що живуть поруч з нею. Про особові і суспільні наслідки пияцтва вказали ми у двох останніх пунктах розділу. Окрему увагу приділили алкоголізмові як найбільшому наслідку гріха пияцтва, що спотворює в людині образ і подобу Божу.

У другому розділі роботи наша увага була зосереджена на душпастирській і терапевтичній допомозі Церкви особам, що страждають на недугу пияцтва.

У перших двох пунктах представили багаторічний досвід УГКЦ у подоланні гріха пияцтва та засоби боротьби з ним. А в двох наступних пунктах розглянули сучасні терапевтичні методи духовної помочі тим, хто став на шлях визволення і утвердження в тверезості.

Ми свідомі того, що наше дослідження не претендує на повноту завершення та вичерпність у розкритті поставленої проблеми. Це лише малий внесок у розгляд питання узалежнення особи, що гостро постало сьогодні не тільки перед Церквою, але й українським суспільством загалом. Маємо надію, що наша скромна праця дасть поштовх до подальших ґрунтовних досліджень на цю тему.